

Tjänsteskrivelse

Datum: 2026-09-21

Diarienummer: KS/2026:188

Enhet/Verksamhet: Kommunledningsstaben

Ansvarig chef: Johan Örnberg, Kommundirektör

Handläggare: Johan Örnberg, Kommundirektör

Svar på remiss - Värmlands livsmedelsstrategi

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Eda kommun ställer sig positiv till förslaget till Värmlands livsmedelsstrategi 2026–2040 och anser att strategins genomförande bör prioriteras genom konkreta stödinsatser till lokala producenter, stärkt samverkan i livsmedelskedjan samt en regional kartläggning av livsmedelsproduktionen i Värmland.

Sammanfattning av ärendet

Region Värmland och Länsstyrelsen Värmland har skickat förslag till Värmlands livsmedelsstrategi 2026–2040 på remiss. Strategin syftar till att öka livsmedelsproduktionen i Värmland, stärka hållbarheten i livsmedelskedjan och förbättra den regionala livsmedelsberedskapen.

Eda kommun ställer sig positiv till strategins övergripande mål och bedömer att de prioriterade målområdena är relevanta. Kommunen vill samtidigt betona vikten av att strategins mål omsätts i konkreta aktiviteter, handlingsplaner och uppföljningsbara insatser. För att strategin ska få avsedd effekt krävs ett långsiktigt och operativt stöd från Region Värmland och Länsstyrelsen samt en nära samverkan mellan producenter, grossister, handel, kommuner och offentliga kök.

Kommunen ser att det finns potential att utveckla livsmedelsproduktionen i Eda kommun. Samtidigt lyfter kommunen att osäkerhet kring avsättning och lönsamhet kan vara ett hinder för nya och växande företag. Därför behövs insatser som stärker lokala producenter genom stöd till etablering, investering och utveckling.

Eda kommuns kostenhet driver tillsammans med Arvika kommun och Skafferi Värmland ett projekt där lokala livsmedel och recept utvecklas och testas i offentliga måltider. Målet är att öka efterfrågan på värmländska produkter och skapa förutsättningar för producenter att expandera sina verksamheter. Kommunen ser offentliga måltider som en viktig drivkraft för regional livsmedelsutveckling.

Kommunen ser även behov av en regional kartläggning av livsmedelsproduktionen för att identifiera vilka producenter som har vilja och potential att utveckla sin verksamhet samt inom vilka produktområden det finns behov av ökad produktion. Ett sådant kunskapsunderlag skulle ge bättre förutsättningar för riktade stödinsatser och en starkare regional livsmedelsförsörjning.

Beslutsunderlag

Kommunledningsstabens tjänsteskrivelse 2026-09-21

Inbjudan att lämna synpunkter - Värmlands livsmedelsstrategi 2026-09-02

Politisk beredning av ärendet

Ärendet bereds av allmänna utskottet och kommunstyrelsen.

Förvaltningens beredning av ärendet

Region Värmland har tagit fram ett förslag till regional livsmedelsstrategi för perioden 2026–2040. Strategin innehåller mål och prioriteringar för att stärka den värmländska livsmedelskedjan, öka den regionala produktionen och bidra till ökad försörjningsförmåga.

Synpunkter har inhämtats från Eda kommuns kostenhet. Kostenheten är positiv till strategins inriktning och bedömer att målsättningarna är relevanta för offentlig måltidsverksamhet och regional utveckling.

I dag finns ett begränsat antal livsmedelsproducenter i Eda kommun, men det bedöms finnas potential för utveckling. En utmaning är osäkerheten kring marknad och avsättning, vilket kan begränsa viljan att investera och expandera verksamheter. Kommunen ser därför behov av riktade stödinsatser som stärker producenternas möjligheter att utvecklas.

Eda kommun och Arvika kommun deltar tillsammans med Skafferiet Värmland i ett projekt där lokala råvaror och recept utvecklas och testas i offentliga måltider. Syftet är att öka efterfrågan på värmländska livsmedel och skapa bättre förutsättningar för regionala producenter att växa.

Kommunen anser även att det finns behov av en regional kartläggning av livsmedelsproduktionen för att identifiera utvecklingsområden, produktionsluckor och möjligheter till nyetableringar. Ett sådant underlag skulle kunna bidra till mer träffsäkra stödinsatser och stärka den regionala livsmedelsförsörjningen.

Hållbarhet

En ökad regional livsmedelsproduktion kan bidra till fler arbetstillfällen, stärkt landsbygdsutveckling och ökad försörjningsberedskap. Genom stärkt samverkan mellan producenter och offentliga verksamheter kan strategin också bidra till en positiv lokal samhällsutveckling.

För barn och unga kan en större andel lokalt producerade livsmedel i offentliga måltider bidra till goda matvanor och ökad kunskap om matens ursprung. Förslaget bedöms vara förenligt med barnkonventionens princip om barnets bästa.

Ur miljösynpunkt kan ökad regional produktion och kortare transportavstånd bidra till minskad klimatpåverkan och ett mer hållbart livsmedelssystem.

Ekonomisk konsekvens/finansiering

-

Beslutet skickas till

För kännedom

-

För åtgärd

Länsstyrelsen Värmland, enligt instruktion

Värmlands livsmedelsstrategi - inbjudan att lämna synpunkter

Från Gustafsson Ylva <ylva.gustafsson@lansstyrelsen.se>

Datum Ons 2026-09-02 16:22

Till Maria Frisk <maria.frisk@regionvarmland.se>; Gustafsson Ylva <ylva.gustafsson@lansstyrelsen.se>

■ 2 bifogade filer (5 MB)

Värmlands livsmedelsstrategi 2026-2040 – dialogversion.pdf; Följebrev synpunktsrunda - Värmlands livsmedelsstrategi.pdf;

Varning: Detta är ett externt mail. Klicka inte på länkar eller öppna bifogade dokument om avsikten med delningen inte är känd.

Inbjudan att lämna synpunkter på förslaget till Värmlands livsmedelsstrategi 2026 - 2040

Bifogar förslaget till Värmlands livsmedelsstrategi 2026 -2040 samt ett följebrev.

I följebrevet finns en sändlista där det framgår vilka aktörer, organisationer och företag som har fått den här inbjudan att lämna synpunkter. I följebrevet finns även några frågeställningar.

Meddela oss om ni saknar någon aktör i sändlistan, så ordnar vi med utskick.

Vänliga hälsningar,
Ylva Gustafsson och Maria Frisk

Ylva Gustafsson

Agronom

Processledare Livsmedelsstrategin

Regional utveckling

Länsstyrelsen Värmland

010-224 74 58

Kontaktuppgifter Länsstyrelsen Värmland

Växel: 010-224 70 00

[Central e-post](#)

[Webbplats och sociala medier](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

Synpunktsrunda om Värmlands livsmedelsstrategi

Länsstyrelsen Värmland och Region Värmland har tagit fram ett förslag till Värmlands livsmedelsstrategi 2026 – 2040. Avsikten är att strategin ska vara ett gemensamt åtagande för hela Värmland för att tillvarata länets möjligheter. Värmlands livsmedelsstrategi utgår från den nationella livsmedelsstrategin och pekar ut vilka målområden som är viktiga regionalt. Efter varje målområde finns en lista med prioriterade utvecklingsområden och behov av stärkta förutsättningar. Denna lista pekar på sådant som behöver lösas för att nå målen, men det är inte en handlingsplan. Olika aktörer har rådighet över olika delar.

Genomförandet bygger på gemensamt ansvar i hela livsmedelskedjan och strategin ska fungera som vår gemensamma prioriteringsgrund. Ingen enskild aktör har rådighet över eller finansiering för helheten, vilket kräver samordning, långsiktighet och gemensam riktning. Strategin beskriver även hur det strategiska arbetet ska samordnas och följas upp.

Arbetet med att ta fram förslaget till Värmlands livsmedelsstrategi inleddes våren 2025. Regeringen presenterade då den nationella Livsmedelsstrategin 2.0 och därefter fick alla län/regioner möjlighet att söka projektmedel för att revidera eller ta fram en ny regional livsmedelsstrategi. Eftersom det tidigare saknats en gemensam livsmedelsstrategi för Länsstyrelsen och Regionen valde vi att göra ett grundligt analysarbete. Två rapporter ligger som grund:

- Livsmedelskedjan i Värmlands län – en lägesbeskrivning för 2024, som baseras på statistik.
- Nulägesanalys – Inför framtagandet av en regional livsmedelsstrategi för Värmland. Rapporten bygger på intervjuer och samtal med olika aktörer.

Parallellt har Region Värmlands kompetensförsörjningsstrateg tagit fram rapporten: Kompetensförsörjning inom livsmedelssektorn – Regionala kompetensbehov i Värmlands län.

Arbetet inleddes i maj 2025 med en tvådagarskonferens. Inbjudna var Partnerskapet för livsmedelskedjan i Värmland samt SmartMat-gruppen som för dialog om den smarta specialiseringen Livsmedel i hållbara samspel. Alla kommuner (kostchefer, beredskaps-samordnare och näringslivschefer) bjöds in till träffar i Hagfors, Arvika, Filipstad och Karlstad. De flesta kommuner deltog med minst en funktion på någon av träffarna och vi fick bra inspel till arbetet. Därefter har dialog förts med Partnerskapet om dels de två rapporterna dels ett utkast till livsmedelsstrategi.

Inbjudan att lämna synpunkter

Förslaget skickas nu ut på synpunktsrunda¹ för att ge möjlighet att lämna ytterligare synpunkter innan beslut. Förslaget är att strategin beslutas av Länsstyrelsen och Regionen i december.

Värmlands livsmedelsstrategi 2026-2040 är ett förslag och vi önskar särskilt att ni svarar på:

1. Vad är er samlade uppfattning om förslaget? Svara utifrån perspektivet Värmland som helhet.
2. Är det övergripande målet och de prioriterade målområdena relevanta och rätt formulerade? Svara utifrån er organisation.
3. Kommer den regionala processen för att nå livsmedelsstrategins mål att fungera, se avsnittet Systemledarskap och genomförande?
4. Hur kan er organisation/företag bidra till genomförandet?
5. Vilka identifierad utvecklingsområden eller behov av stärkta förutsättningar anser ni är viktigast att prioritera?

Svar lämnas senast 2026-10-18 till varmland@lansstyrelsen.se. Från kommuner önskar vi ett svar från respektive kommun. I svaret anges diarienummer **6369:2026** samt namnet på svarande organisation.

¹ En synpunktsrunda har kortare svarstid än en formell remiss och för kommunerna gäller att svaret inte behöver beslutas politiskt.

Inkomna synpunkter kommer därefter att sammanställas och förslaget att bearbetas, innan det överlämnas till Regionala utvecklingsnämnden respektive Landshövdingen för beslut.

Vänliga hälsningar

Maria Frisk

Näringslivsstrateg

Region Värmland

Ylva Gustafsson

Processledare livsmedelsstrategin

Länsstyrelsen Värmland

Kontaktuppgifter

Ylva Gustafsson, 010-224 74 58, ylva.gustafsson@lansstyrelsen.se.

Maria Frisk, 010-833 10 41, maria.frisk@regionvarmland.se

Bilaga

Värmlands livsmedelsstrategi 2026-2040 – Dialogversion

De tre rapporterna kan hämtas här, se grå ruta: [Livsmedelsstrategi | Länsstyrelsen Värmland](#)

Sändlista

Kommuner

Arvika kommun

Eda kommun

Filipstads kommun

Forshaga kommun

Grums kommun

Hagfors kommun

Hammarö kommun

Karlstads kommun

Kils kommun

Kristinehamns kommun

Munkfors kommun

Sunne kommun

Säffle kommun

Torsby kommun

Storfors kommun

Årjäng kommun

Kostchefsnätverket
Näringslivschefsnätverket

De politiska partiernas regionförbund

Vänsterpartiet Värmland
Miljöpartiet de gröna, Värmland
Socialdemokraterna Värmland
Centerpartiet i Värmland
Liberalerna Värmland
Kristdemokraterna i Värmland
Moderaterna Värmland
Sverigedemokraterna Värmland
Sjukvårdspartiet i Värmland

Angränsande län

Region Dalarna
Länsstyrelsen Dalarna
Västra Götalandsregionen
Länsstyrelsen Västra Götaland
Region Örebro län
Länsstyrelsen Örebro län
Norge: Innlandet, Akershus, Östfold

Organisationer/aktörer

Coompanion Värmland
Ekologiska lantbrukarna Värmland
Företagarna Värmland
Handelskammaren Värmland
Karlstads universitet
LRF Värmland
LRF Ungdomen Värmland
Leader Närheten
Leader 7-sam
Leader Framtidsbygder (Dalsland & Årjäng)
Matfiskodlarna Sverige
Nifa
REKO-ringen Molkom
Svenska Bonde- och småbrukareförbundet
Svenskt Näringsliv Värmland
Visit Värmland
Vänerns fiskareförbund

Vänerns vattenvårdsförbund
Vänersamarbetet
Värmlands Fåravelsförbund
Värmlands Grisproducenter
Värmlands nötköttsproducenter - Sveriges nötköttsproducenter
Värmland visar världen vägen
Youth Hub Värmland

Rådgivningsaktörer lantbruk

Fyrklövern ekonomi och juridik
Gård och djurhälsan
Hushållningssällskapet Västra
Lantbruksråd i Väst
Ludvig & Co
Potatiskonsulent Åsa Rölin
Växa

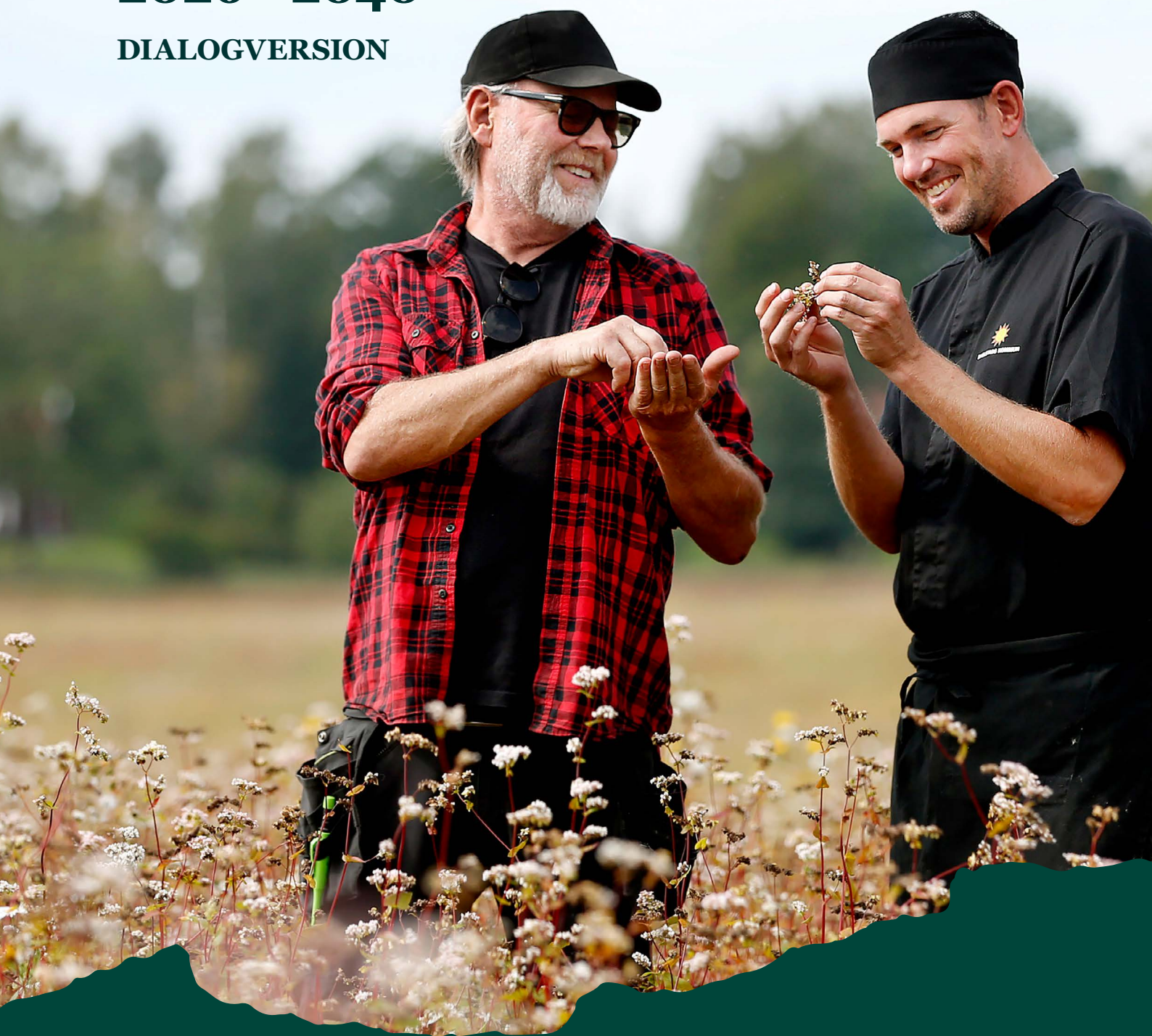
Livsmedelsföretag

Arla – Värmlandskretsen
Barilla, Wasabröd
Claesons restauranger
Coop Värmland
Grön Ko
Hemgården
ICA Maxi Bergvik
Kulinarika – Mat & Vingård
Lantmännen Örebro-Värmland
Lindås Lamm
Löfbergs kafferosteri
Matstudion
Mejeritransporter Karlstad
Nordic Trout, Foxen
Orkla Snacks, Filipstad
Skafferi Värmland
Svensk Cater/Färsvarucentralen
Wermlands mejeri
Ängbäcks trädgård

Värmlands livsmedelsstrategi

2026 - 2040

DIALOGVERSION

VÄRMLAND

Samlingshandlingen beställd av: Rebecka
Nilsson. (re890921)

Titel: Värmlands livsmedelsstrategi 2026 - 2040

Kontakt: Maria Frisk på Region Värmland och Ylva Gustafsson på Länsstyrelsen Värmland

Diarienummer: RUN/250512 (Region Värmland) / 6369:2026 (Länsstyrelsen Värmland)

Publikationsnummer: kompletteras senare

Webbplats: regionvarmland.se och lansstyrelsen.se/varmland

Beslutad: kompletteras senare

Fotografer: Linn Malmén (omslagsbild, s. 4, 15), Fredrik Karlsson/Solsta Foto (s. 34, 37), John Zafaradi (s.32), Länsstyrelsen Värmland (s. 16), övriga bilder från Mostphotos och Johnér.

**Den svenska och värmländska
livsmedelskedjan är
konkurrenskraftig, innovativ,
hållbar och attraktiv att verka inom.**

Förord

FÖRORD

Innehåll

Förord	5
Inledning	7
Begrepp	8
Samspel med andra mål och strategier	10
Nationell och internationell nivå	10
Regional nivå.....	12
Kommunal nivå.....	13
Vision och övergripande mål för Värmland	14
Vision.....	14
Övergripande mål	14
Målområden	16
Mer robust, resilient och hållbar livsmedelsförsörjning	17
Ökad livsmedelsproduktion.....	20
Ökad livsmedelsförädling och fler korta livsmedelskedjor	22
Mat som regional identitet och utvecklingskraft	26
En attraktiv livsmedelskedja	29
Systemledarskap och genomförande	31
Partnerskap för livsmedelskedjan i Värmland.....	31
Färdplan för genomförande.....	33
Roller och ansvarsområden	33
Uppföljning.....	35
Finansiering	36

Inledning

Livsmedel är en grundläggande del av samhället – för vår försörjning, vår beredskap, vårt näringsliv och vår identitet kopplad till plats. I en tid präglad av osäkerhet, klimatförändringar och ökade krav på hållbarhet behöver livsmedelssystemet utvecklas för att bli mer robust, resilient, konkurrenskraftigt, innovativt och resurseffektivt.

Värmland har goda förutsättningar att bidra till denna utveckling. Med tillgång till jordbruksmark, skogar, sjöar och andra naturresurser finns möjligheter att öka produktionen, stärka värdeskapandet och utveckla en tydlig regional identitet kring mat och måltider. Länet rymmer företag som ingår i både storskaliga och småskaliga värdekedjor.

Denna strategi är ett gemensamt åtagande för att ta tillvara länets möjligheter. Den pekar ut riktningen för hur aktörer i Värmland tillsammans kan utveckla ett livsmedelssystem som fungerar i både vardag och kris, skapar värde i hela kedjan och stärker Värmland som en attraktiv plats att leva på, verka i och besöka.

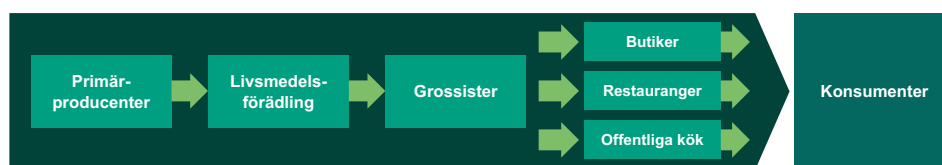
Strategin utgår från den nationella livsmedelsstrategin och ska bidra till målet om en konkurrenskraftig, hållbar och innovativ livsmedelskedja. I Värmland handlar det om att ta tillvara länets särskilda styrkor och samtidigt stärka försörjningsförmåga, näringsliv och regional attraktionskraft. Strategin baseras på en nulägesanalys och en lägesbeskrivning, utifrån statistik, som beskriver livsmedelskedjans struktur, styrkor och utmaningar i Värmland och tillsammans utgör dessa underlag grunden för de prioriteringar och vägval som görs.

Begrepp

Begrepp kan definieras på olika sätt i olika sammanhang. Nedan beskrivs hur olika begrepp används och definieras i denna strategi.

Livsmedelskedjan – en del av livsmedelssystemet

Livsmedelssystemet brukar illustreras med livsmedelskedjan centrerad. Den omfattar alla aktörer, resurser och processer som producerar, förädlar, distribuerar och konsumerar livsmedel – från jord till bord.

Figur 1: Livsmedelskedjan – en förenklad bild över de centrala aktörerna.

Livsmedelssystemet är allt som är kopplat till kedjan och hanteringen av restprodukterna från dess processer. Systemet är komplext och involverar flera samhällssektorer och många aktörer. Det är en del av och beroende av det globala livsmedelssystemet.

Robust livsmedelssystem

Robusthet definieras ofta som förmågan hos ett system att bibehålla sina egenskaper och sin funktion när det utsätts för störningar. Ett robust livsmedelssystem har förmåga att upprätthålla produktion, distribution och tillgång till livsmedel även vid störningar, kriser och långsiktiga påfrestningar.

Resilient livsmedelssystem

Resiliens handlar om systemets anpassningsförmåga (förmågan att hantera förändringar) och omställningsförmåga (det vill säga förmågan att skapa ett nytt system när det gamla inte längre fungerar). Ett resilient livsmedelssystem har förmåga att långsiktigt säkerställa tillgång till hållbar, säker och näringsrik mat genom att kunna anpassa sig till och återhämta sig från störningar och förändringar.

Hållbart livsmedelssystem

Ett hållbart livsmedelssystem är ett system som säkerställer tillgång till tillräcklig, säker och näringsrik mat för alla människor, samtidigt som de miljömässiga, sociala och ekonomiska förutsättningarna för framtida generationer att uppnå samma mål stärks.

Fältmässig odling

Fältmässig odling sker storskaligt på öppna fält med hjälp av maskiner. Potatis, rotfrukter, kål, lök och baljväxter odlas både fältmässigt och småskaligt utan maskiner.

Vattenbruk

Vattenbruk är ett samlingsnamn för produktion av vattenlevande djur och växter som innefattar bland annat fiskar, musslor, kräftdjur och alger.

Matkultur

Matkultur är ett vitt och inkluderande begrepp som här används med betydelsen intresse, kunskap, medvetenhet, glädje, och stolthet om produktionen av livsmedel, olika matlagningstekniker och konsumtionen av mat. Matkultur är något som finns hos befolkningen och den förändras och utvecklas ständigt. Motsatsen till matkultur är när folk är ointresserade av dessa frågor.

Gastronomisk identitet

Gastronomisk identitet är summan av de kulinariska traditioner, råvaror från regionen, både traditionella och innovativa tillagningsmetoder och historiska berättelser som definierar matkulturen i en specifik region eller ett land. Det är ett kraftfullt verktyg som skapar lokal stolthet, utvecklar besöksnäringen och stärker platsens/destinationens varumärke. Resenärer söker allt oftare autentiska och unika matupplevelser kopplade till specifika destinationer, vilket gynnar den lokala ekonomin.

Måltidsturism

Måltidsturism beskrivs som "...the act of traveling for a taste of place in order to get a sense of place" av World Food Travel Associations¹. Innebörden översatt till svenska blir "turisters konsumtion av mat, dryck och måltidsupplevelser". Men här används en bredare definition där måltidsturism även omfattar upplevelser i anslutning till måltider i olika former.

¹ World Food Travel Associations, *Defining food tourism*, <https://www.worldfoodtravel.org/food-tourism> (hämtad juni 2026).

Samspel med andra mål och strategier

Livsmedelsstrategin har ett tydligt fokus på att stärka och öka livsmedelsproduktionen i hela livsmedelskedjan. Samtidigt är livsmedelskedjan nära kopplat till flera andra politikområden, såsom klimat och miljö, folkhälsa, kompetensförsörjning, innovation och service på landsbygden. Livsmedelsstrategin tar hänsyn till dessa perspektiv, men fördjupar dem inte i detalj. Dessa områden behandlas i första hand inom ramen för andra regionala strategier och program. Avgränsningen innebär inte att dessa frågor saknar betydelse, utan att arbetet behöver ske i samspel mellan flera strategier. I praktiken innebär det att insatser inom livsmedelsområdet ofta berör och bidrar till flera målområden samtidigt.

Strategin omfattar inte dricksvattenförsörjningen eftersom det i hög grad är andra aktörer som är berörda.

Nationell och internationell nivå

Dessa strategier sätter de övergripande ramarna och målen för ett hållbart, konkurrenskraftigt och robust livsmedelssystem. Värmlands livsmedelsstrategi bidrar till genomförandet genom att anpassa och konkretisera målen utifrån regionala förutsättningar.

Nationella livsmedelsstrategin – den består av dels Livsmedelsstrategin 2.0 och dels av de av riksdagen antagna målen för livsmedelsstrategin 2017. Det är den övergripande inriktningen för ökad produktion, konkurrenskraft och robusthet som strategin i Värmland konkretiserar regionalt.

Agenda 2030 – är FN:s globala mål för hållbar utveckling, som allt utvecklingsarbete behöver förhålla sig till.

EU:s strategi Från jord till bord – ger en europeisk ram för omställningen till ett hållbart livsmedelssystem som påverkar nationella och regionala prioriteringar.

Myndigheternas gemensamma målbilder för ett hållbart livsmedelssystem² – vars syfte är att skapa en målsamverkan snarare än att fastna i målkonflikter. Genom att verka för att mat och dryck produceras och konsumeras på ett sätt som är långsiktigt hållbart för människan, planeten och ekonomin finns möjlighet att lösa många av dagens samhällsproblem samtidigt. Se figur 2.

Figur 2: Illustration av myndighetsgemensamma målbilder för ett hållbart livsmedelssystem.

² <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/samarbeten-och-projekt/samarbeten/miljomalsradet/>

Regional nivå

På regional nivå integreras livsmedelsfrågorna i det breda utvecklingsarbetet. Livsmedelsstrategin bidrar till näringslivsutveckling, innovation, klimat- och miljöarbete, folkhälsa och service i hela länet, samtidigt som den tydliggör livsmedelssystemets roll inom dessa områden.

Regional utvecklingsstrategi – Värmlandsstrategin – stärker konkurrenskraft, bidrar till goda livsvillkor och attraktiva platser samt en bättre kompetensförsörjning i hela länet.

Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering 2022-2028 – stärker innovationskraft och utveckling inom livsmedelskedjan som ett regionalt styrkeområde.

Energi- och klimatstrategin – kopplar till omställningen mot ett mer resurseffektivt och fossilfritt livsmedelssystem.

Åtgärdsprogram för miljömålen i Värmland – bidrar till hållbar markanvändning, biologisk mångfald och minskad miljöpåverkan från livsmedelsproduktionen.

Regionalt serviceprogram – stärker tillgången till livsmedel i hela länet, särskilt genom robusta dagligvarubutiker på landsbygden.

Folkhälsoplan – kopplar till konsumtion, måltider och goda levnadsvanor.

Kompetensförsörjningsplan – stödjer behovet av arbetskraft och kompetens i hela livsmedelskedjan.

Värmlands besöksnäringstrategi – bidrar till utvecklingen av attraktiva platser för både boende och besökare.

Kommunal nivå

Kommunerna har en central roll i genomförandet genom fysisk planering, miljö- och hälsoskydd, näringslivsutveckling, livsmedelsförsörjning, beredskap, offentlig upphandling och måltidsverksamhet. Dessa områden påverkar direkt förutsättningarna för produktion, konsumtion och tillgång till livsmedel i hela länet.

Översiktsplaner – påverkar förutsättningarna för jordbruksmark, livsmedelsproduktion och etableringar genom fysisk planering.

Kommunala serviceplaner – samlokaliserar offentlig och kommersiell service i kommunen, exempelvis robusta dagligvarubutiker.

Måltidsstrategi eller koststrategi – omfattar både kommunernas och Region Värmlands offentliga måltidsverksamhet. Påverkar efterfrågan på svenska, lokala och hållbara livsmedel genom offentlig konsumtion.

Vision och övergripande mål för Värmland

Vision

Den svenska och värmländska livsmedelskedjan är konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv att verka inom.

Övergripande mål

Produktionen av livsmedel i Värmland ska öka både inom det storskaliga och det småskaliga systemet. Framgångsrika företagare utgör grunden för denna utveckling.

Livsmedelsproduktionen ska bidra till hållbar utveckling i hela Värmland utifrån de naturgivna förutsättningarna. Tillsammans arbetar vi för ett öppet, levande, odlingslandskap, en stark matkultur samt ett robust, resilient och hållbart livsmedelssystem som fungerar i både vardag, kris och krig, idag och i framtiden.

Genom att stärka kopplingarna mellan produktion, förädling, handel och konsumtion ska en större del av värdet i livsmedelskedjan stanna i Värmland.

Målområden

Värmlands livsmedelsstrategi har en vision och ett övergripande mål. För att prioritera ytterligare har strategin fem målområden:

- Mer robust, resilient och hållbar livsmedelsförsörjning
- Ökad livsmedelsproduktion
- Ökad livsmedelsförädling och fler korta livsmedelskedjor
- Mat som regional identitet och utvecklingskraft
- En attraktiv livsmedelskedja.

Varje målområde beskrivs inledningsvis genom en målbild. Därefter har behov av stärkta förutsättningar och/eller prioriterade utvecklingsområden identifierats, där insatser behövs för att nå målområdena. Det är inte en handlingsplan. Dessa målområden och identifierade behov ska fungera som en grund för prioriteringar och genomförande framöver.

Vid genomförandet är det viktigt att beakta att insatser inom ett målområde ofta bidrar till utveckling inom andra målområden, vilket ställer krav på samverkan och koordinering mellan aktörer.

Mer robust, resilient och hållbar livsmedelsförsörjning

Målbild

En mer robust, resilient och hållbar livsmedelsförsörjning innebär att värmlänningarna är trygga med att det finns tillräckligt med bra mat i framtiden trots alla möjliga typer av hot. Livsmedelsföretagare i Värmland bidrar även till att Sverige har en ökad självförsörjning.

Eftersom konsumtion och produktion är ömsesidigt beroende av varandra innebär det att både företagen och inköpare/marknadsförare/konsumenter gör förändringar. Det är mer "just in case" än "just in time" som styr prioriteringarna. Beroendet av insatsvaror från omvärlden minskar. Det finns en ökad förmåga att klara kriser, ytterst krig och upprätthålla produktionen, trots omvärldsförändringar.

Prioriterade utvecklingsområden – behov av stärkta förutsättningar

Mark, vatten och planeringsförutsättning för framtidens livsmedelsproduktion

- Ett aktivt jordbruk främjas i hela länet för att bevara det öppna, levande odlingslandskapet. Det är viktigt både för livsmedelsförsörjningen och för att hela Värmland ska fortsätta vara attraktivt att leva och verka i samt besöka.
- Jordbruksmark och sjöar värnas som en strategisk resurs för livsmedelsproduktion.
- Kommuner och myndigheter har en planering som främjar jordbruk, trädgårdsodling och vattenbruk.
- Bättre arronderade brukningsenheter av jordbruksmark främjas, då förvärvstillstånd krävs vid förvärv av lantbruksfastigheter i glesbygd och omarronderingsområden.

Ökad robusthet

- Stärka förutsättningarna, i alla led, för att kunna upprätthålla produktion och verksamhet vid omvärldsstörningar och ytterst krig.
- Tillgängliggör specialistrådgivning för ökad robusthet, för hela kedjan.
- Vid offentlig upphandling av livsmedel efterfrågas kontinuitetsförmåga av leverantörerna, vilket påverkar kontinuitetsförmågan i hela livsmedelskedjan.
- Robusta livsmedelsbutiker; att livsmedelsbutiker, särskilt på landsbygden, blir service och beredskapsnoder (SOB) som en del av det kommunala beredskapssystemet.
- Samverka för en robust livsmedelsförsörjning dels genom privat-offentlig samverkan, dels mellan företag.

Stärkt resiliens

- Stärka självförsörjningsgraden i Värmland³.
- Stärkt efterfrågan på lokal och regional mat för ökad resiliens⁴.
- Den offentliga måltidsverksamheten ökar upphandling av lokala och ekologiska produkter samt deltar i produktutveckling.
- Fler tillagningskök inom den offentliga måltidsverksamheten.
- Eftersträva en mer resurseffektivt och fossilfri livsmedelsproduktion. Minska behovet av insatsvaror genom att främja ekologisk produktion, precisionsodling och andra resurseffektiva metoder.
- Främja cirkulära affärsmodeller.
- Minska matsvinn i alla led.
- Utveckla industriell symbios, där restströmmar tillvaratas som resurser. Ett konkret utvecklingsområde är restprodukten från löjromstillverkning.
- Samverka för en resilient livsmedelsförsörjning dels genom privat-offentlig samverkan, dels samverkan mellan företag.

Anpassning till ett förändrat klimat

- Förbättrad markvård genom åtgärder som förbättrar jordstrukturen, stärker markens förmåga att hålla kvar vatten och näring samt stärker markbiologin.
- Mer och förnyad täckdikning vilket ger ökad avkastning samt

³ Behov av insatser för att stärka självförsörjningsgraden beskrivs under målområdena Ökad livsmedelsproduktion samt Ökad livsmedelsförädling och fler korta livsmedelskedjor.

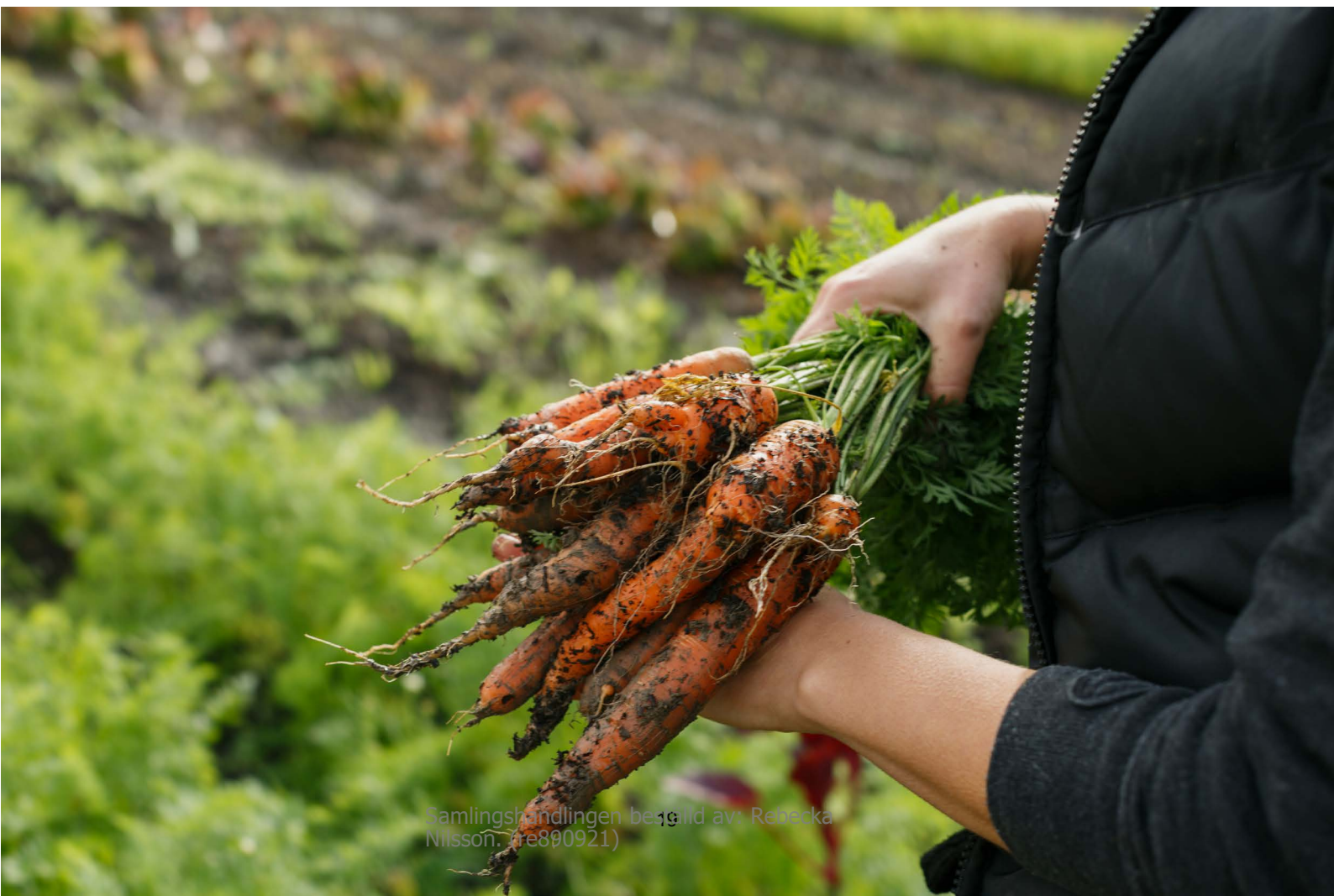
⁴ Behovet av insatser beskrivs närmare under målområdet Mat som regional identitet och utvecklingskraft.

säkerställer markens produktionsförmåga under perioder med mer regn och torka.

- Främja nya grödor och odlingssystem som är bättre anpassade till ett förändrat klimat exempelvis nya sorter som är mer motståndskraftiga.
- Undersöka och utveckla bevattningslösningar där det är hållbart och behov finns.

Koppling till nationella mål

I det av riksdagen, 2017, fastställda övergripande målet för livsmedelsstrategin ingår att nå relevanta nationella miljömål vilket kopplar till hållbarheten. I Livsmedelsstrategin 2.0 finns målet Ökad robusthet i livsmedelskedjan. Det handlar om att stärka den grundläggande förmågan att stå emot påfrestningar och skapa redundans.

Ökad livsmedelsproduktion

Målbild

Värmland är ett län där livsmedelsproduktionen ökar och bidrar till att stärka självförsörjningsgraden. Med livsmedelsproduktion avses här primärproduktionen av livsmedelsråvara.

Jordbruksmark i hela länet brukas och det finns fler betande djur. Även fisket och vattenbruket ökar liksom skörden av skogens skafferier.

Kommuner och dagligvarubutiker köper en stor del potatis, rotfrukter och grönsaker som odlas fältmässigt i Värmland och nya korta livsmedelskedjor med odling, lagring, paketering och distribution har skapats tack vare flerpartsavtal och samverkan.

Prioriterade utvecklingsområden – behov av stärkta förutsättningar

Vall- och betesbaserad djurhållning som mjölkkor, nötkött, får och lamm

- Bruka outnyttjad mark som fungerar för vallodling.
- Bruka mer naturbetesmarker, vilket förutsätter att det finns djurhållning i skogsbygderna.

Potatis- och grönsaksodling, frukt- och bärödling samt nya grödor

- De offentliga köken efterfrågar kostnadseffektiva grönsaker som fältmässigt odlade rotfrukter, vitkål, lök och baljväxter.
- Hela kedjan behöver utvecklas och fungera: odling, lagring, tvätt, skalning, förfärdelning, paketering och distribution.

Blå näringar: vänerfisket och vattenbruk

- Inom både vänerfisket och vattenbruket finns en viss utvecklingspotential.
- En fast resurs, i samverkan med Västra Götaland, är önskvärd för fortsatt utveckling av vänerfisket och fiskevården.
- Undersök möjligheten till småskaligt yrkesfiske i fler sjöar i kombination med lokal förädling/försäljning.

Skogens resurser: vilt, bär och svamp

- Värmländska företag inom vilt och svamp har en tätposition som bör värnas och utvecklas.
- Undersök intresse för samverkan runt vilt, bär och svamp där det finns flera företag i länet. Gå vidare om intresse finns.

Stärkt samverkan

Stärk samverkan för att skapa fler och starkare korta livsmedelskedjor, se målområde Ökad livsmedelsförädling och fler korta livsmedelskedjor. Vissa primärprodukter kan säljas direkt utan förädling.

Tillgängliggör specialistrådgivning för företagen

- Främjande aktörer inom primärproduktionen behöver någon form av offentlig grundfinansiering för att kunna söka, äga och driva utvecklingsprojekt.
- För vissa kompetensområden är samverkan med angränsande län en lösning.

Öka företagens tillgängligheten till branschrelevant forskning

- Arbeta enligt en modell som tillgängliggör branschrelevant, aktuell forskning och utveckling samt främjar utveckling och stimulerar samverkan.
- För vissa kompetensområden är samverkan med angränsande län en lösning.

Koppling till nationella mål

I Livsmedelsstrategi 2.0 finns målet Ökad robusthet i livsmedelskedjan. Det står också att en ökning av livsmedelsproduktionen är önskvärd och bör följas upp med mätbara mål. Jordbruksverket har lämnat ett förslag på mätbara mål för primärproduktionen. I Livsmedelsstrategin 2.0 finns också fokusområdet Svensk kvalitet och gastronomi som bland annat handlar om ökad småskalig livsmedelsproduktion i hela landet och underlätta för restauranger, kockar och andra aktörer att utveckla måltidsturismen med lokala produkter.

Ökad livsmedelsförädling och fler korta livsmedelskedjor

Målbild

I Värmland finns många fler livsmedelsförädlade företag, både stora och små. En stor förändring är att en betydligt större andel av livsmedelsråvaran förädlas i Värmland, första ledets förädling. Det är exempelvis mejerier, slakterier och kvarnar. Flera av dem är inriktade på unika segment som bygger på produktutveckling och innovativa affärsmodeller. Här har köparna, exempelvis offentliga måltidsverksamheter, privata restauranger och färdigmatsföretag bidragit till utvecklingsarbetet.

Det finns betydligt fler korta livsmedelskedjor både lokalt och regionalt, vilket har möjliggjorts tack vare en stark samverkan mellan alla led i livsmedelskedjan. Tillgång till specialistrådgivning har varit en framgångsfaktor.

Prioriterade utvecklingsområden – behov av stärkta förutsättningar

Fler företag inom förädling, både storskaligt och småskaligt

- Särskilt första ledets förädling; mejeri, slakt, kvarnar, lagring, rensning och paketering.
- För att vänerfiskets regionala värde ska öka, krävs lösningar för kyl/frys-lagring, förädling, distribution och samverkan för lokal/regional avsättning.

Produktutveckling

- Förädling av grönsaker efterfrågas av både privata och offentliga restauranger och färdigmatsföretag - kedjor för att tvätta, lagra, skala, finfördela och packa.
- Fortsätt utveckla närproducerade livsmedel som passar för offentliga måltidsverksamheter avseende pris, förpackningsstorlek, kvalitet och typ av råvara (ej premium-produkter).
- Förädling av ekologiska råvaror där produkterna blir eko-certifierade.
- Förädling av glutenfria produkter som produceras i länet som havre, bovete, baljväxter.

Stärk samverkan för att skapa fler och starkare korta livsmedelskedjor

- Arbeta med hela värdekedjan för att möjliggöra nya lokala produkter. Identifiera råvaror som importeras eller kommer från andra län men som skulle kunna produceras lokalt. Samverka med förädlingsanläggningar i angränsande län om de finns där.
- Arbeta för flerpårtssamverkan mellan producenter, förädlare, lokala grossister, dagligvaruhandel och restauranger för att få fler lokala produkter på marknaden, mer närproducerat i dagligvarubutikerna.
- Lokala grossister är nyckelaktörer.
- Offentliga kök kan vara en stabil kund som gör att företag vågar satsa eller expandera. De offentliga köken i Värmland har ett stort intresse och engagemang för närproducerade livsmedel, en hållbar livsmedelskedja samt livsmedelsberedskap. Fortsätt utveckla olika upphandlingsmetoder exempelvis direktupphandling, digitala dynamiska inköpssystem (DIS), "Nära mat"-upphandlingar med en lokal grossist som nod.
- Undersök och utveckla möjligheten att nyttja förädlingsanläggningar på andra sidan svensk-norska gränsen, så kallad passiv förädling.

Tillgängliggör specialistrådgivning för företag, både nya företag och företag som vill växa

- Eventuellt i samverkan med angränsande län eller kompetenscenter.
- Samverka med relevanta forskningsaktörer.

Livsmedelsexport

- I Värmland finns en stor andel livsmedelsföretag som exporterar. Undersök framgångsfaktorer och värna det stödsystem som fungerar.

Koppling till nationella mål

I de av riksdagen beslutade målen finns strategiområdet Kunskap och innovation. Flera av de målområden som utpekats ovan förutsätter kunskapsuppbyggnad och innovation främst inom affärsmodeller. Konsument och marknad är ett annat strategiområde där man bland annat pekar på ökad export, att den offentliga upphandlingen av livsmedel bör stärkas så att fler små och medelstora leverantörer får bättre möjlighet att delta som anbudsgivare.

I målet ingår också att konsumenterna ska kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Det förutsätter att det finns lokal och/eller ekologisk produktion och förädling. I livsmedelsstrategin 2.0 finns fokusområdet Svensk kvalitet och gastronomi. Där ingår att bidra till ökad småskalig livsmedelsproduktion i hela landet och underlätta för restauranger, kockar och andra aktörer att utveckla måltidsturism. Exportsatsning är ett annat fokusområde.

Mat som regional identitet och utvecklingskraft

Målbild

Matkulturen stärks och fler värmlänningar efterfrågar svenska och lokala råvaror på både vardagliga och exklusiva restauranger. Dagligvarubutikerna säljer mer svenskt, lokalt och eko. De lokala producenterna har också ökat sin direktförsäljning. Måltidsturismen är en växande del av besöksnäringen. En stark matkultur och framväxten av lokal och regional gastronomisk identitet bidrar till att Värmland är en attraktiv plats både för boende och besökare.

Prioriterade utvecklingsområden – behov av stärkta förutsättningar

Stärkt matkultur hos allmänheten

- Stärka kunskapen om svenska produkter samt när de är i säsong. Stärka kunskap om svenska mervärden⁵.
- Öka intresse, kunskap och stolthet om lokal mat bland värmlänningarna både som konsumenter och som restauranggäster. En stärkt matkultur kan bidra till ökad kunskap om matens betydelse för både hälsa och hållbarhet.
- Arbeta pedagogiskt i skolorna för att stärka matkulturen exempelvis genom skolträdgårdar, hemkunskapsundervisning i samarbete med skolköken och studiebesök hos företag inom livsmedelskedjan.
- Öka kännedomen om skyddade geografiska beteckningar i allmänhet och särskilt Värmländskt skrädmjöl och Vänerlöjrom.

Utveckla matkultur tillsammans med krögare, kockar, bagare och handlare

- Stärk intresset och möjligheterna för restaurangägare att använda svenska och lokala produkter i högre grad exempelvis genom studiebesök hos producenter och förädlingsföretag. Stärk kunskapen om svenska mervärden.
- Stärk intresset för att kunna ta vara på produkter i säsong och alla typer av styckningsdetaljer.

⁵ Jordbruksverket, *Mervärden hos svensk mat*, <https://jordbruksverket.se/mat-och-drycker/hallbar-produktion-och-konsumtion-av-mat/mervarden-hos-svensk-mat> (hämtad juni 2026).

- Genom att skapa mötesplatser och forum för samverkan för gastronomisk utveckling kan fler aktörer bidra. Att koppla samman hållbara lokala producenter och förädlare med restauranger ger ökad produktion och stärkt matkultur.
- Öka kännedomen om skyddade geografiska beteckningar i allmänhet och särskilt Värmländskt skrädmjöl och Vänerlöjrom.
- Öka intresset för och vidareutveckla traditionella recept som har dokumenterats.
- Samverkan med kringliggande län/fylke, beroende på målgrupp.
- Samverkan med relevanta forsknings och kunskapsmiljöer, exempelvis måltidsakademin i Grythyttan och Stiftelsen Aptitum akademi på Saxå bruk.

Måltidsturism som plats- och landsbygdsutveckling

- Att fler restauranger med lokal gastronomisk identitet har öppet året om – vilket både handlar om att locka besökare men lika mycket om att stärka relationen mellan invånare och den lokala maten.
- Att mat med tydlig gastronomisk identitet blir en reseanledning på fler platser. Det kan handla om (gårds-) försäljning, servering eller guidad visning av en produktion. Exempel som redan finns är fiskrestaurang på Lurö, matlagningskurser baserat på lokala råvaror och traditioner, caféer med skrädmjölskakor och ett destilleri med guidning och provsmakning av whisky.
- Etablera ett nätverk för måltidsturismföretag som samverkar om exempelvis kvalitet och marknadsföring.
- Skapa goda förutsättningar för företag att utveckla och paketera måltidsupplevelser för alla som lever, verkar, bor på samt besöker platsen.
- Skapa förutsättningar för företag att paketera matupplevelser där evenemang är en del av dessa. Det förutsätter att evenemangen är långsiktigt återkommande.
- Tillsammans med Västra Götaland fortsätta utvecklingen av vänerfisket avseende måltidsturism och destinationsutveckling.

Koppling till nationella mål

I de av riksdagen beslutade målen finns mål för det strategiska området Konsument och marknad. Målet är att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis närproducerat och ekologiskt. Målet för det strategiska området Kunskap och innovation ska vara att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

I Livsmedelsstrategin 2.0 finns det helt nya fokusområdet Svensk kvalitet och gastronomi. Genom att fokusera på svensk kvalitet och gastronomi ska Sverige bli ett land där mat och dryck inte bara är en källa till näring utan i ännu större utsträckning också en njutning och upplevelse. För att uppnå detta kommer kunskapen om svenska mervärden att stärkas.

Målet är bland annat att underlätta för restauranger, kockar och andra aktörer att utveckla måltidsturismen bland annat genom en ökad småskalig livsmedelsproduktion i hela landet. Visionen för fokusområdet är att Sverige ska bli ett gastronomiskt land i världsklass.

En attraktiv livsmedelskedja

Målbild

Unga vill jobba inom livsmedelskedjan, som ses som en livsviktig framtidsnäring med god arbetsmiljö. Det är högt söktryck till alla gymnasieutbildningar inom livsmedelskedjan, bland både unga och vuxna. I Sverige finns flera nya yrkesutbildningar inom livsmedelsförädling. Det finns fler livsmedelsföretag i alla länets kommuner, där några har helt nya affärsmodeller. Ägarskiften fungerar både inom livsmedelsproduktion och förädling.

Medelåldern har sänkts inom lantbruket. Lönsamheten är god i hela livsmedelskedjan. Det är fler omvärldsfaktorer som bidragit till det, men förutsättningarna har också förbättrats regionalt.

Prioriterade utvecklingsområden – behov av stärkta förutsättningar

Högre status för företag och personal i hela kedjan

- Livsmedelskedjan upplevs som en framtidsbransch.
- Stärkt attraktivitet bland unga.
- God arbetsmiljö
- Skapa arenor för kollegialt erfarenhetsutbyte och mötesplatser.
- Att de unga i branscherna känner delaktighet och framtidstro.

Kompetensförsörjning

- Bidra till att intresset för gymnasieutbildningar och Komvux är högt och att det finns bra samarbete mellan branscherna och skolorna.
- Bidra till att skapa yrkesutbildningar till förädlingsindustrin och för fiskodlare, i samverkan med andra län.
- Att studenter med teknisk utbildning väljer att arbeta inom livsmedelsförädling exempelvis automation, underhåll och processteknik.
- Att unga med högre utbildning inom jordbruk, livsmedel eller mat väljer att bosätta sig och arbeta i Värmland.
- Stödja ägarskiften.
- Främja och förmedla kontakt mellan unga som vill ta över företag och äldre som vill sälja företag.
- Stötta nyetablerade företag.

Bemötandefrågor inom regler och villkor

- Fortsätta arbetet med och för ett gott bemötande från myndigheter i samband med ansökan om stöd, tillstånd och kontroller. Arbeta även för ett gott bemötande gentemot kontrollanter och inspektörer. Främja dialogen om regeltillämpning.
- Stötta den nationella nivån när det gäller regelförenklingar.
- Följa och bidra till en utveckling som EU initierat mot mer samordnade arbetssätt inom styrning och regelutveckling, vilket stärker möjligheten att nå flera samhällsmål samtidigt. Karlstads universitet och Samhällsnytta (universitetets kunskapsföretag inom systemdesign) har börjat bygga kompetens inom området.
- Arbeta proaktivt för att möjliggöra eller underlätta offentlig finansiering inför kommande programperiod.
- Tjänstepersoner och personer i främjandesystemet bör uppdatera varandra om förändringar i stödsystemet, i syfte att kunna lotsa företagen rätt.

Koppling till nationella mål

2017 beslutade riksdagen om att visionen för Livsmedelsstrategin: Den svenska livsmedelskedjan 2030 är globalt konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv att verka inom. Det strategiska området Regler och villkor har som mål att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförändringar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraft och lönsamhet.

Systemledarskap och genomförande

Med systemledarskap avses förmågan att samla aktörer från hela livsmedelskedjan – offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle – kring gemensamma mål, koordinera insatser och driva utveckling i ett komplext system där ingen enskild aktör har rådighet över helheten. Region Värmland och Länsstyrelsen Värmland utgör tillsammans kärnan i systemledarskapet och har ett gemensamt ansvar för att leda, samordna och driva genomförandet av livsmedelsstrategin i länet.

Hur frågan hanteras inom länet har stor betydelse, även om den nationella nivån och EU-nivån har betydligt större påverkan. Genom att samordna Regionens och Länsstyrelsens kompletterande uppdrag skapas förutsättningar för ett samlat agerande i livsmedelssystemet. Det gemensamma ledarskapet syftar till att säkerställa en långsiktig, samordnad och kraftfull utveckling där insatser från olika aktörer drar i samma riktning.

Partnerskap för livsmedelskedjan i Värmland

Partnerskapet samlar aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Det utgör en viktig mötesplats för samverkan och bidrar till att skapa en gemensam riktning i arbetet med livsmedelsstrategin. De som ingår i partnerskapet bör stå bakom både den regionala och nationella livsmedelsstrategin eftersom arbetet handlar om hur vi tillsammans kan nå målen.

Inom partnerskapet:

- identifieras behov och utvecklingsmöjligheter i livsmedelskedjan,
- förs en dialog kring prioriteringar,
- initieras och utvecklas idéer till konkreta insatser och projekt,
- delas kunskap och erfarenheter mellan aktörer.

Tillfälliga arbetsgrupper eller rundabordssamtal kan fördjupa diskussionen och ta fram förslag. Partnerskapet bidrar därmed till att mobilisera engagemang och stärka genomförandet av strategin. Regionen och Länsstyrelsen ansvarar för att sammankalla och facilitera partnerskapet samt att tillvarata de inspel som kommer fram.

Färdplan för genomförande

För genomförandet av strategin är ambitionen att arbeta med en gemensam färdplan, istället för en traditionell handlingsplan. Att arbeta med en färdplan blir mer agilt och anpassningsbart. Färdplanen ska finnas på en kommunikationsplattform i form av en webbplats, tillgänglig för alla aktörer i livsmedelskedjan och andra intresserade. Färdplanen fungerar som ett operativt verktyg för systemledarskap och bidrar till att:

- synliggöra strategins målområden och identifierade behov,
- förenkla uppdateringar när nya behov identifieras,
- samla aktörer kring gemensamma prioriteringar,
- koppla åtgärder (projekt och investeringar) till strategins mål,
- synliggöra pågående och avslutade åtgärder,
- underlätta samverkan och erfarenhetsutbyte,
- underlätta en strukturerad och löpande uppföljning.

Under varje målområde redovisas beslutade, påbörjade och avslutade åtgärder. Det kan vara både privata projekt och offentligt finansierade projekt⁶.

Aktivt arbete med färdplanen gör att alla aktörer är medvetna om strategins målområden och identifierade behov. När det kommer utlysningar av projektmedel eller andra möjligheter till finansiering kan man sortera och prioritera utifrån beslutade målområden och identifierade behov. Färdplanen är transparent och kan enkelt visas för potentiella samarbetsparter, som angränsande län.

Roller och ansvarsområden

Genomförandet av livsmedelsstrategin bygger på samverkan mellan flera aktörer med olika roller och ansvar. Ingen enskild aktör har rådighet över hela livsmedelssystemet, vilket gör ett tydligt och gemensamt systemledarskap avgörande. Regionen och Länsstyrelsen har ett gemensamt ansvar för systemledarskapet på regional nivå. De leder, samordnar och följer upp strategins genomförande samt prioriterar insatser och mobiliserar resurser.

En gemensam kommunikationsplattform utgör ett operativt stöd för genomförandet och fungerar som ett nav för samverkan, där aktörer, projekt och initiativ samlas och koordineras. Regionen och

⁶ Energismarta Värmland har en färdplan som kan ses som ett exempel: <https://www.energismartavarmland.se/fardplan/> (hämtad juni 2026).

Länsstyrelsen ansvarar gemensamt för att etablera och utveckla plattformen, samt säkerställa att den används aktivt i arbetet med att genomföra strategin.

Kommunerna har en viktig roll i genomförandet, särskilt genom fysisk planering, försörjningsberedskap, miljö- och hälsoskyddskontroller, näringslivsutveckling, offentlig upphandling och måltidsverksamhet. Det finns goda exempel från andra län där man inom kommunen har en arbetsgrupp eller formulerar egna delmål.

Nätverk för olika offentliga tjänster är lämpliga arenor för att sprida kunskap och dela erfarenheter, exempelvis kostchefs nätverket som samlar kostchefer från både kommunala och regionens verksamheter.

Näringslivet är centralt för strategins genomförande genom produktion, investeringar, produkt- och affärsutveckling i hela livsmedelskedjan.

Akademi, forskningsaktörer, branschorganisationer, rådgivningsorganisationer och civilsamhälle bidrar med kunskap, innovation, nätverk och engagemang.

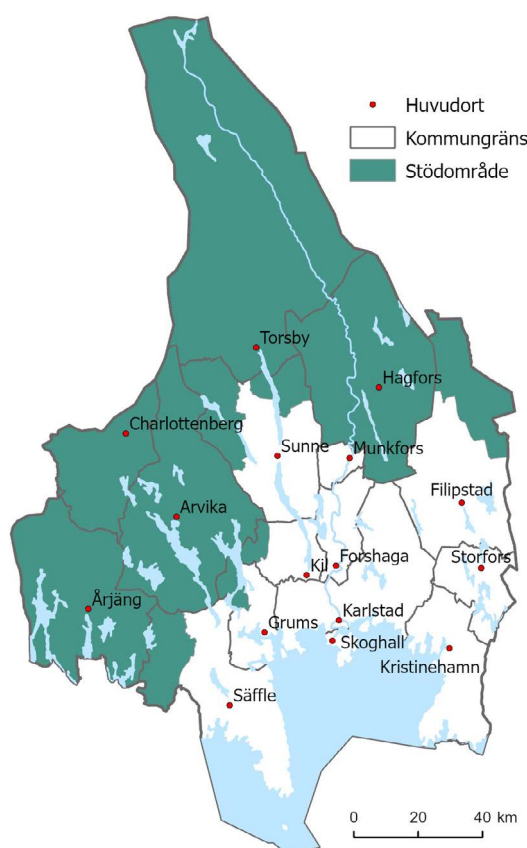
Tillsammans bidrar aktörerna till att genomföra strategin utifrån sina respektive roller och mandat.

Uppföljning

Strategins övergripande mål är mycket svårt att följa upp eftersom livsmedelssystemet är både komplext och globalt och samma sak gäller orsakssambanden. De stora påverkansfaktorerna är exempelvis: lagar och regler som beslutas av EU eller av riksdagen, förändringar av EU:s jordbrukarstöd, investeringsstöd, valutaförändringar, hur världsmarknadspriiset utvecklas för diesel, andra insatsvaror, livsmedelsråvaror och den ekonomiska konjunkturen i stort.

För uppföljningen av jordbrukets utveckling bör medvetenheten öka om att drygt halva Värmland tillhör området där det går att söka nationellt stöd, på grund av klimat och odlingsförutsättningar. Området definieras som "Norra Sverige" i aktuella utredningar och omfattar kommunerna Årjäng, Eda, Arvika, Torsby och Hagfors samt delar av Säffle, Grums, Kil, Sunne och Filipstad. Gränsen följer tidigare församlingsgränser, innan 1999. En särredovisning är önskvärt för att de "norra" delarnas utveckling inte ska döljas av de södra delarna i statistiken. Det är viktigt för att följa det övergripande målet om hållbar utveckling i hela Värmland.

Figur 3: Det mörka området på Värmlandskartan ingår i norra Sverige, där kan nationellt stöd sökas. Stödområdenas gränser följer tidigare församlingsgränser, före 1999.

Uppföljning ska göras på tre olika nivåer.

Årlig lägesbild

Årligen sker en uppföljning genom att en kvalitativ lägesbild tas fram med samma struktur som färdplanen. Lägesbilden samskapas med partnerskapet, vilket betyder att partnerskapet får tycka till om läget under respektive målområde innan publicering.

Lägesbilden rapporteras årligen för olika chefsnivåer, enligt Regionens och Länsstyrelsens överenskommelse och struktur för samverkan.

Lägesbilden rapporteras även till kommunledningarna inom ramen för Värmlandsrådsstrukturen.

Uppföljning genom indikatorer

Det övergripande målet följs upp med indikatorer. Indikatorer som följs över tid kan visa om utvecklingen rör sig åt rätt håll eller inte. (Arbete pågår med att fastställa indikatorer liksom frågan om hur ofta de ska följas upp.)

Region Värmland ansvarar för att följa upp indikatorerna som en del av uppföljningen för Värmlandsstrategin – vår regionala utvecklingsstrategi. De redovisas och sprids tillsammans med uppföljningen av Värmlandsstrategin.

Lägesbild för hela livsmedelskedjan

Ambitionen är att regelbundet ta fram en ny rapport med en omfattande lägesbild för hela livsmedelskedjan baserat på statistik var tionde år. Ett sådant arbete behöver utföras av en konsult.⁷

Finansiering

Genomförandet av livsmedelsstrategin förutsätter att flera aktörer bidrar med resurser utifrån sina roller och mandat. Finansiering sker genom en kombination av offentliga medel, privata investeringar och andra finansieringskällor. Strategin utgör en gemensam inriktning för hur tillgängliga resurser prioriteras.

Den gemensamma kommunikationsplattformen spelar en central roll i att koppla samman behov, aktörer och finansiering. Plattformen bidrar till att mobilisera aktörer och säkerställa att insatser bidrar till

⁷ <https://www.lansstyrelsen.se/varmland/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2026/livsmedelskedjan-i-varmlands-lan---en-lagesbeskrivning-for-2024.html>

strategins genomförande samt att snabbt kunna agera och ta tillvara nya finansieringsmöjligheter.

Finansiering kan bland annat ske genom:

- EU-program och fonder⁸
- nationella satsningar inom livsmedelsområdet
- regionala utvecklingsmedel
- kommunala insatser
- privata investeringar.

En viktig del av genomförandet är att skapa förutsättningar för ökad lönsamhet och investeringar i livsmedelskedjan.

⁸ Det är fortfarande okänt hur EU:s medel kommer att fördelas i nästa programperiod. Det är viktigt att arbeta aktivt inför EU:s nästa programperiod för att möjliggöra satsningar på livsmedelskedjan i Värmland och underlätta för aktörerna i stödsystemet.

Värmlands livsmedelsstrategi är ett gemensamt åtagande för att ta tillvara länets möjligheter. Den pekar ut riktningen för hur aktörer i Värmland tillsammans kan utveckla ett livsmedelssystem som fungerar i både vardag och kris, skapar värde i hela kedjan och stärker Värmland som en attraktiv plats att leva på, verka i och besöka.

webbadress.se – (kompletteras senare)

Länsstyrelsen
Värmland

Region
Värmland

| VÄRMLAND

Samlingshandlingen beställd av: Rebecka
Nilsson. (re890921)

Allmänna utskottet

Protokollsutdrag 2026-10-05

§ 85 Svar på remiss - Värmlands livsmedelsstrategi

Diarienummer: KS/2026:188

Allmänna utskottets beslut

Allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen besluta att Eda kommun ställer sig positiv till förslaget till Värmlands livsmedelsstrategi 2026–2040 och anser att strategins genomförande bör prioriteras genom konkreta stödinsatser till lokala producenter, stärkt samverkan i livsmedelskedjan samt en regional kartläggning av livsmedelsproduktionen i Värmland.

Sammanfattning av ärendet

Region Värmland och Länsstyrelsen Värmland har skickat förslag till Värmlands livsmedelsstrategi 2026–2040 på remiss. Strategin syftar till att öka livsmedelsproduktionen i Värmland, stärka hållbarheten i livsmedelskedjan och förbättra den regionala livsmedelsberedskapen.

Eda kommun ställer sig positiv till strategins övergripande mål och bedömer att de prioriterade målområdena är relevanta. Kommunen vill samtidigt betona vikten av att strategins mål omsätts i konkreta aktiviteter, handlingsplaner och uppföljningsbara insatser. För att strategin ska få avsedd effekt krävs ett långsiktigt och operativt stöd från Region Värmland och Länsstyrelsen samt en nära samverkan mellan producenter, grossister, handel, kommuner och offentliga kök.

Kommunen ser att det finns potential att utveckla livsmedelsproduktionen i Eda kommun. Samtidigt lyfter kommunen att osäkerhet kring avsättning och lönsamhet kan vara ett hinder för nya och växande företag. Därför behövs insatser som stärker lokala producenter genom stöd till etablering, investering och utveckling.

Eda kommuns kostenhet driver tillsammans med Arvika kommun och Skafferi Värmland ett projekt där lokala livsmedel och recept utvecklas och testas i offentliga måltider. Målet är att öka efterfrågan på värmländska produkter och skapa förutsättningar för producenter att expandera sina verksamheter. Kommunen ser offentliga måltider som en viktig drivkraft för regional livsmedelsutveckling.

Kommunen ser även behov av en regional kartläggning av livsmedelsproduktionen för att identifiera vilka producenter som har vilja och potential att utveckla sin verksamhet samt inom vilka produktområden det finns behov av ökad produktion. Ett sådant kunskapsunderlag skulle ge bättre förutsättningar för riktade stödinsatser och en starkare regional livsmedelsförsörjning.

Beslutsunderlag

Kommunledningsstabens tjänsteskrivelse 2026-09-21

Inbjudan att lämna synpunkter - Värmlands livsmedelsstrategi 2026-09-02

Efter beslut i kommunstyrelsen skickas det till

För kännedom

-

För åtgärd

Länsstyrelsen Värmland, enligt instruktion